

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Prishtinë, më 13 shtator 2019
Nr. Ref.:RK 1424/19

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

rastet nr. KI25/19 dhe KI27/19

Parashtrues

Hysen Manxholli dhe Bajram Dajaku

Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimeve të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, Rev. nr. 239/2018, të 3 shtatorit 2018 dhe Rev. nr. 147/2018, të 7 majit 2018

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bajram Ljatifi, zëvendëskryetar
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa KI25/19 është dorëzuar nga Hysen Manxholli. Kërkesa KI27/19 është dorëzuar nga Bajram Dajaku (në tekstin e mëtejme: parashtruesit e kërkesës). Parashtruesit e kërkesës janë nga komuna e Skenderajt.

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesit e kërkesës i kontestojnë aktvendimet e Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata Supreme), si në vijim: Parashtruesi i kërkesës KI25/19, Hysen Manxholli, e konteston Aktvendimin Rev. nr. 239/2018, të 3 shtatorit 2018, i cili i është dorëzuar më 4 tetor 2018; ndërsa parashtruesi i kërkesës KI27/19, Bajram Dajaku, e konteston Aktvendimin Rev. nr. 147/2018, të 7 majit 2018, i cili i është dorëzuar më 18 tetor 2018.

Objekti i çështjes

3. Objekt i çështjes së kërkesave është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara, me të cilat pretendohet se janë shkelur të drejtat e parashtruesve të kërkesës të garantuara me nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave], të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta), nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ) dhe nenin 15 të Deklaratës Universale për të Drejta të Njeriut (në tekstin e mëtejme: DUDNJ).

Baza juridike

4. Kërkesat bazohen në paragrafin 7, të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, në nenet 22 [Procedimi i kërkesës] dhe 47 [Kërkesa individuale] të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe në rregullin 32 [Parashtrimi i kërkesave dhe përgjigjeve] të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 01/2018 (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatën Kushtetuese

5. Më 4 shkurt 2019, parashtruesi i kërkesës KI25/19, nëpërmjet Postes së Republikës së Kosovës, e dorëzoi kërkesën e tij në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata).
6. Më 8 shkurt 2019, parashtruesi i kërkesës KI27/19 e dorëzoi kërkesën e tij në Gjykatë.
7. Më 4 mars 2019, Kryetarja e Gjykatës caktoi gjyqtarin Bekim Sejdiu gjyqtar raportues për rastet KI25/18 dhe KI27/19, si dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Radomir Laban (kryesues), Remzije Istrefi-Peci dhe Nexhmi Rexhepi (anëtarë).
8. Më 4 mars 2019, në pajtim me paragrafin 1, të rregullit 40 (Bashkimi dhe ndarja e kërkesave) të Rregullores së punës, Kryetarja e Gjykatës urdhëroi bashkimin e kërkesës KI27/19 me kërkesën KI25/19.

9. Më 8 mars 2019, parashtruesit u njoftuan për regjistrimin e kërkesave dhe për bashkimin e kërkesës KI27/19 me kërkesën KI25/19. Të njëjtën ditë, Gjykata gjithashtu njoftoi Gjykatën Supreme për regjistrimin e kërkesave dhe bashkimin e tyre.
10. Më 23 korrik 2019, Kolegji shqyrtues e shqyrtoi raportin e gjyqtarit raportues dhe njëzëri i rekomandoi Gjykatës papranueshmërinë e kërkesës.

Përmbledhja e fakteve

11. Më 1 shkurt dhe 12 shtator 2011, parashtruesit e kërkesës në mënyrë individuale parashtruan padi në Gjykatën Themelore në Mitrovicë, Dega në Skenderaj (në tekstin e mëtejshëm: Gjykata Themelore), kundër Qeverisë së Republikës së Serbisë, për kompensimin e dëmeve materiale dhe jomateriale që iu shkaktuan atyre gjatë luftës, ndërmjet viteve 1998 dhe 1999.
12. Përgjatë periudhës 23 shtator 2013 - 28 prill 2014, Gjykata Themelore, me vendime individuale, hodhi poshtë paditë e parashtruesve të kërkesës dhe u deklarua jokompetente për të vendosur.
13. Parashtruesit e kërkesës paraqitën ankesa individuale ndaj vendimeve të Gjykatës Themelore, pranë Gjykatës së Apelit, për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Parashtruesit kërkuan që vendimet e Gjykatës Themelore të anulohen dhe kërkesat e tyre të shpallen të pranueshme.
14. Ndërmjet datave 5 nëntor 2015 dhe 14 maj 2018, Gjykata e Apelit me vendime të ndara, refuzoi ankesat e parashtruesve të kërkesës dhe vërtetoi vendimet e Gjykatës Themelore.
15. Parashtruesit e kërkesës, në mënyrë individuale, parashtruan kërkesë për revizion në Gjykatën Supreme, duke pretenduar shkelje thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Ata kërkuan që kërkesat e tyre për revizion të aprovohen, vendimet e Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës Themelore të anulohen dhe çështja e tyre të kthehet për rishqyrtim në Gjykatën Themelore. Parashtruesit e kërkesës pretenduan se ekzistojnë dispozita të tjera të Ligjit për Procedurën Kontestimore, me të cilat rregullohet çështja e kompetencës për rastet e tyre. Ndër të tjera, sipas tyre, në këto raste do të duhej të zbatoheshin dispozitat e neneve 28, 47, 51, 60 dhe 61 të Ligjit për Procedurën Kontestimore, të cilat kanë të bëjnë me kompetencën e gjykatave në kontestet me element ndërkombëtar.
16. Në mes të datave 7 maj dhe 3 shtator 2018, Gjykata Supreme nxori vendime të ndara, duke refuzuar, si të pabazuara, kërkesat për revizion të secilit prej parashtruesve të kërkesës.
17. Argumentet kryesore të Gjykatës Supreme, në secilin prej këtyre vendimeve, ishin si në vijim:

(Rev. nr. 239/2018)

“Duke pasur parasysh [dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore] LPK si dhe faktin se me padi është paditur Republika e Serbisë- Qeveria R. S. në Beograd, [...] në rastin konkret fjala është për kontest juridiko-pasuror në shtetin e huaj, vlejné normat e së drejtës ndërkombëtare, për të cilin kontest gjykata e vendit nuk është kompetente për të vendosur, andaj, Gjykata Supreme e Kosovës vlerëson se Gjykata Themelore dhe Gjykata e Apelit në mënyrë të drejtë kanë zbatuar dispozitat e nenit 18.3 dhe nenit 39 par. 1 e 2 të LPK-së, me rastin kur janë shpallë inkompetente për të gjykuar këtë çështje juridike dhe kanë hedhë poshtë padinë [e parashtruesve të kërkesës], ngase e kompetencës së përgjithshme territoriale është gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë, ashtu që, [dhe] selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë si palë e paditur nuk ndodhet në territorin e Gjykatave të Republikës së Kosovës.”
[...]

(Rev. nr. 147/ 2018)

“Duke pasur parasysh faktin se me padi si palë e paditur është përfshi Republika e Serbisë - Qeveria e Republikës së Serbisë me seli në Beograd, nga rrjedhë se në bazë të dispozitës së nenit 39 par. 1 dhe 2 të LPK-së, për të vendosur kundër Republikës së Serbisë, është e kompetencës së përgjithshme territoriale gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e Qeverisë së Serbisë. Republika e Serbisë është person juridik i së drejtës publike dhe selia e kuvendit të saj ndodhet në Beograd. Rrjedhimisht edhe kompetenca e përgjithshme tokësore caktohet sipas vendit, se ku ndodhet selia e kuvendit, pra në Beograd.”
[...]

(Rev. nr. 239/2018 dhe Rev. nr. 147/ 2018)

“[...] nuk qëndrojnë thëniet e revizionit përkitazi me zbatimin e gabuar të dispozitave të nenit 28, 47, 51, 60, 61, të LPK-së. Kështu, dispozita e nenit 28 të LPK-së, në të cilën thirret paditësi, e me të cilën caktohet kompetenca e gjykatave tona në kontestet me element ndërkombëtar (të huaj), nuk mund të zbatohet në rastin konkret, ngase, këtu nuk kemi të bëjmë as me persona fizikë të huaj, e as me persona juridikë të huaj, por me shtet të huaj, me të cilin deri në momentin aktual shteti i Kosovës në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi, nuk ka të lidhur kurrfarë marrëveshje ndërkombëtare (bilaterale etj.) për kompetencën e gjykatave vendore për këto lloje të kontesteve.”

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

18. Pretendimet e parashtruesve të kërkesës janë identike, prandaj, Gjykata do t'i prezantojë ato si pretendime të njëjta për të dy kërkesat e bashkuara.
19. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se me vendimet e Gjykatës Supreme janë shkelur të drejtat e tyre të garantuara me nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54

[Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së dhe nenin 15 të DUDNJ-së.

20. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta *“kanë zbatuar gabimisht ligjin e aplikuar referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore [...], ngase, gjykata territorialisht kompetente për gjykime të çështjeve juridike, kurdoherë është gjykata në territorin e së cilës është kryer krimi, dëmtimi moral përkatësisht material! Ky definicion e qëndrim juridik valid përkon edhe me interesin e palës së dëmtuar, parimin e ekonomisë në procedurat gjyqësore dhe administrative, si dhe në përputhje me principin ndërkombëtar –per loci, drejtimi i aktpadive në bazë të vendit ku është kryer krimi”*.
21. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 21 të Kushtetutës, pretendojnë se gjykatat e rregullta *“nuk i kanë aplikuar standardet e avancuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Njëra nga standardet është dhënia e mundësisë palës së dëmtuar për inicimin e çështjes së kompensimit të dëmit moral dhe material të shkaktuar si rezultat i veprimit direkt nga ana e autoriteteve serbe [...]”*.
22. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 22 të Kushtetutës, pretendojnë që përderisa *“të drejtat e njeriut të garantuara me Konventat, marrëveshjet dhe instrumentet ndërkombëtare kanë prioritet në rast konflikti ndaj ligjeve dhe dispozitave tjera të organeve publike [...] Paraqitja e aktpadive pranë gjykatave vendore është e mbështetur edhe në Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore, neni 6, dhe Deklaratën Universale për të Drejtat e Njeriut, nën pikën 15 ku është e paraparë e drejta për një proces të rregullt gjyqësor [...]”*. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu pohojnë se *“Obligimi për Aplikimin e Konventave të Gjenevës të vitit 1994 është paraparë edhe me Ligjin Ndërkombëtar Humanitar të Kosovës”*. Sipas parashtruesve, gjykatat e rregullta kanë shkelur dispozitat kushtetuese sepse nuk kanë aplikuar dispozitat e konventave ndërkombëtare, si kategori të rendit juridik të brendshëm.
23. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 53 të Kushtetutës, deklarojnë se *“edhe pse Kosova nuk është anëtare e Këshillit të Evropës dhe si pasojë nuk është palë nënshkruese e Konventës, asesi nuk paraqet pengesë për zbatimin e normave të Konventës”*.
24. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 54 të Kushtetutës, gjithashtu deklarojnë se *“u është mohuar e drejta për mbrojtje gjyqësore të të drejtave, e drejta për qasje në drejtësi në nivel kombëtar si dhe garancitë institucionale për mbrojtjen e të drejtave të njeriut”*. Parashtruesit e kërkesës iu referohen disa shembujve nga praktika ndërkombëtare ku, sipas tyre, viktimat e Luftës së Dytë Botërore janë lejuar *“të paraqesin aktpadi individuale në gjykatat vendore për kompensim të dëmit të shkaktuar nga Gjermania”*. Në këtë drejtim, ata specifikojnë se në rastet e Greqisë dhe Italisë, individëve u është dhënë mundësia për të kërkuar kompensim për *“dëmet e shkaktuara nga Gjermania gjatë Luftës së Dytë Botërore në pajtim me parimin ndërkombëtar ‘per loci’”*.

25. Në fund, parashtruesit e kërkesës kërkojnë nga Gjykata anulimin e vendimeve të gjykatave të rregullta si dhe *“të kërkojë nga Gjykata Themelore në Mitrovicë - dega Skenderaj për të riproceduar dhe gjykuar konform me ligjin e aplikueshëm dhe praktikën e mira gjyqësore çështjen juridike për kompensimin e dëmit moral e material [...]”*.

Pranueshmëria e kërkesës

26. Gjykata së pari do të shqyrtojë nëse kërkesat i kanë përmbushur kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara në Kushtetutë dhe të specifikuara më tej me Ligj dhe të parapara me Rregulloren të punës.
27. Si shënim fillestar, Gjykata vëren se objekti i çështjes së këtyre kërkesave të bashkuara, si dhe pretendimet e ngritura në këto kërkesa, janë të ngjashme me një mori kërkesash tjera për të cilat Gjykata veçse ka vendosur (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese në rastet: KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, Aktvendim për papranueshmëri, i 23 tetorit 2017; rastet KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17, Aktvendim për papranueshmëri i 10 janarit 2018; rastet nr. KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, Aktvendim për papranueshmëri, i 19 shkurtit 2019; dhe së fundmi rastet KI177/18, KI182/18 dhe KI191/18, Aktvendimi i 14 majit 2019).
28. Për sa i përket pranueshmërisë së kërkesave të rasteve konkrete, Gjykata fillimisht i referohet paragrafëve 1 dhe 7, të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, të cilët përcaktojnë se:

“1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.

[...]

7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.”

[...]

29. Në vazhdim, Gjykata i referohet nenit 47 [Kërkesat individuale], 48 [Saktësimi i kërkesës], 49 [Afatet] të Ligjit, të cilët përcaktojnë:

Neni 47

[Kërkesa individuale]

“1. Çdo individ ka të drejtë të kërkojë nga Gjykata Kushtetuese mbrojtje juridike në rast se pretendon se të drejtat dhe liritë e tij individuale të garantuara me Kushtetutë janë shkelur nga ndonjë autoritet publik.

2. Individ mund ta ngritë kërkesën në fjalë vetëm pasi që të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.”

Neni 48
[Saktësimi i kërkesës]

“Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj.”

Neni 49
[Afatet]

“Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor...”

30. Më tutje, Gjykata i referohet edhe Rregullores së punës, konkretisht paragrafit (2) të rregullit 39 [Kriteret e pranueshmërisë], i cili përcakton si në vijim:

“(2) Gjykata mund ta konsiderojë kërkesën të papranueshme, nëse kërkesa është qartazi e pabazuar, sepse parashtruesi nuk dëshmon dhe nuk mbështetë në mënyrë të mjaftueshme pretendimin e tij.”

31. Gjykata konstaton se të dy parashtruesit e kërkesës, janë palë të autorizuar, të cilët e kontestojnë një akt të një autoriteti publik, pas shterimit të të gjitha mjeteve juridike. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu i kanë sqaruar të drejtat dhe liritë që ata pretendojnë se u janë shkelur nga vendimet konkrete të gjykatave të rregullta, në pajtim me nenin 48 të Ligjit, si dhe e kanë dorëzuar kërkesën në pajtim me afatin e përcaktuar në nenin 49 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (c) të Rregullores së punës.
32. Më tutje, lidhur me këto dy kërkesa, Gjykata duhet të shqyrtojë se a plotësohet kriteri i pranueshmërisë i përcaktuar në rregullin 39 (2) të Rregullores së punës. Në këtë drejtim, Gjykata rikujton që parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta u kanë shkelur disa të drejta të mbrojtura me Kushtetutë, KEDNJ dhe DUDNJ, duke vënë theksin posaçërisht në të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm dhe në të drejtën për mbrojtjen gjyqësore të të drejtave.
33. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta e kanë interpretuar gabimisht ligjin në fuqi kur i janë referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore. Ata, më tej, pretendojnë se gjykata në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi është gjykatë kompetente për gjykim në çështjet e tyre.
34. Gjykata konsideron se pretendimet e parashtruesve të kërkesës, në thelb, kanë të bëjnë me interpretimin nga gjykatat e rregullta të dispozitave përkatëse ligjore që rregullojnë kompetencën e tyre territoriale, gjegjësisht kompetencën për t'u marrë me paditë e parashtruesve.
35. Gjykata rithekson qëndrimin e saj se vërtetimi i drejtë dhe i plotë i gjendjes faktike, sikundër edhe interpretimet përkatëse ligjore, parimisht, hyjnë brenda juridiksionit të gjykatave të rregullta. Roli i Gjykatës Kushtetuese është që të

sigurojë respektimin e standardeve dhe të drejtave të garantuara me Kushtetutë, rrjedhimisht ajo nuk mund të veprojë si gjykatë e “shkallës së katërt” (shih *mutatis mutandis*, në lidhje me doktrinën e “shkallës së katërt”, rastet e Gjykatës Kushtetuese KI86/11, parashtues i kërkesës *Milaim Berisha*, Aktvendim për papranueshmëri, i 5 prillit 2012 paragrafi 33; si dhe rastet e bashkuara KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, parashtues të kërkesës *Istref Rexhepi dhe 28 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 27 nëntorit 2017, paragrafët 46 dhe 47).

36. Në rastin konkret, Gjykata vëren se Gjykata Supreme ka shqyrtuar pretendimet e parashtuesve, përkitazi me interpretimin e bërë nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata Themelore të dispozitave përkatëse ligjore lidhur me kompetencën për gjykim në rastet e parashtuesve.
37. Gjykata Supreme, gjatë shqyrtimit të pretendimeve të parashtuesve të kërkesës, arsyetoi se Gjykata Themelore dhe Gjykata e Apelit kanë zbatuar në mënyrë të drejtë dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore kur kanë konstatuar se nuk kanë pasur juridiksion për të gjykuar në këto raste gjyqësore. Prandaj, Gjykata Supreme hodhi poshtë pretendimet e parashtuesve të kërkesës, duke arsyetuar se juridiksioni i përgjithshëm territorial është në gjykatën në territorin e së cilës është selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë e cila nuk është në territorin e gjykatave të Kosovës.
38. Gjykata Supreme, më tej, ka specifikuar se në rastin e parashtuesve të kërkesës kemi të bëjmë me shtet të huaj, me të cilin deri në momentin aktual shteti i Kosovës, në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi, nuk ka lidhur kurrfarë marrëveshje ndërkombëtare për kompetencën e gjykatave vendore për këto lloje të kontesteve.
39. Gjykata konsideron se përfundimet e Gjykatës Themelore, Gjykatës së Apelit dhe të Gjykatës Supreme janë arritur pas një shqyrtimi të të gjitha argumenteve dhe interpretimeve të parashtuara nga parashtuesit e kërkesës. Në këtë mënyrë, parashtuesve iu është dhënë mundësia që në të gjitha fazat e procedurës të paraqesin argumentet dhe interpretimet ligjore të cilat i konsiderojnë të rëndësishme për rastet e tyre.
40. Rrjedhimisht, Gjykata konkludon se procedurat në gjykata të rregullta, të shikuara në tërësinë e tyre, ishin të drejta dhe se nuk mund të argumentohet pretendimi për interpretime arbitrare ligjore nga ana e gjykatave të rregullta.
41. Për sa i përket pretendimeve të parashtuesve të kërkesës lidhur me “*të drejtën e tyre në mbrojtje gjyqësore dhe qasje në drejtësi*”, Gjykata vë në pah edhe praktikën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), në të cilën është e detyruar të referohet sipas nenit 53 të Kushtetutës. Në ndërlidhje me këtë, Gjykata po ashtu vë në pah edhe praktikën e saj gjyqësore të ndërtuar mbi praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së ku është potencuar se ekzistojnë barrierat procedurale të cilat i imponon parimi i imunitetit sovran të shteteve – si një nga parimet themeltare të së drejtës ndërkombëtare publike – në raport me procedurat gjyqësore që mund të zhvillohen kundër një shteti në gjykatat e brendshme të një shteti tjetër (shih rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese,

KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, Aktvendim për papranueshmëri, i 30 janarit 2019, paragrafët 58 dhe 59 dhe së fundmi rastet KI177/18, KI182/18 dhe KI191/18, Aktvendimi i 14 majit 2019, paragrafi 46, shih, *mutatis mutandis*, edhe rastet e GJEDNJ-së, *Jones dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesat 34356/06 dhe 40528/06, Aktgjykimi i 14 janarit 2014 dhe *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa 35763/97 Aktgjykimi i 21 nëntorit 2001).

42. Për më tepër, në rastin *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, GJEDNJ ka argumentuar si në vijim: *“E drejta e qasjes në gjykatë mund t’i nënshtrohet kufizimeve, nëse nuk preket thelbi i së drejtës. Kufizime të tillë duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe të jenë proporcionale. Njohja e imunitetit sovran të shteteve në procedura civile ndjekë qëllimin legjitim të respektimit të së drejtës ndërkombëtare [...]. Për sa i përket proporcionalitetit, për sa është e mundur, Konventa duhet të interpretohet në harmoni me rregullat tjera të së drejtës ndërkombëtare, duke përfshirë edhe ato që kanë të bëjnë me imunitetin e shteteve. Kështu, masat e ndërmarra nga shteti të cilat pasqyrojnë rregullat e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare mbi imunitetin e shteteve, në parim, nuk mund të shikohen si kufizim joproporcional i të drejtës për qasje në gjykatë”*. Një qëndrim të tillë, për sa i përket tensionit në mes të parimit të imunitetit sovran të shteteve dhe të drejtës për qasje në drejtësi (gjykatë), e ka theksuar edhe Gjykata Ndërkombëtare e Drejtësisë (shih, për shembull, rastin: *Gjermania kundër Italisë; Greqia si palë intervenuese*, Aktgjykimi i 3 shkurtit 2012).
43. Në dritën e argumenteve të mësipërme, Gjykata e konsideron të rëndësishme të theksojë faktin se vendimet e gjykatave të rregullta të Kosovës, në rastet e parashtruesve të kërkesës, nuk kanë trajtuar të drejtën e tyre për të kërkuar kompensimin e dëmit, por vetëm kompetencën territoriale të gjykatave të Kosovës për të zhvilluar procedurë kundër një shtetit tjetër.
44. Ndërsa, duke iu referuar dhe pretendimeve të parashtruesve rreth aplikimit të Konventës së Gjenevës në rastet e tyre gjyqësore, Gjykata vëren se parashtruesit vetëm i janë referuar kësaj Konvente, por nuk kanë ofruar argumente të mëtutjeshme në lidhje me këtë pretendim (shih vendimet e fundit të Gjykatës Kushtetuese, për rastet e bashkuara: KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, paragrafi 61, dhe së fundmi KI177/18, KI182/18 dhe KI191/18, paragrafi 49).
45. Gjykata vë theksin edhe një herë te qëndrimi i saj i përgjithshëm se vetëm fakti i thjeshtë se parashtruesit e kërkesës nuk pajtohen me rezultatin e vendimeve të Gjykatës Supreme, apo të gjykatave të tjera të rregullta, sikundër edhe vetëm përmendja e neneve të Kushtetutës apo instrumenteve ndërkombëtare, nuk janë të mjaftueshme për të ndërtuar një pretendim të argumentuar për shkelje kushtetuese. Kur pretendohen shkelje të tilla të Kushtetutës, parashtruesit e kërkesës duhet të sigurojnë pretendime të arsyetuara dhe argumente bindëse (shih rastin e Gjykatës Kushtetuese, KI136/14, Aktvendim për papranueshmëri, i 10 shkurtit 2015, *Abdullah Bajqinca*, paragrafi 33).

46. Gjykata gjithashtu përsërit se faktet e paraqitura dhe pretendimet e parashtguesve janë pothuajse identike me disa kërkesa të mëhershme, për të cilat Gjykata ka vendosur se janë të papranueshme, si qartazi të pabazuara mbi baza kushtetuese (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese në rastet e bashkuara: KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart, KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, cituar më lart, KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17, cituar më lart, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart, KI177/18, KI182/18 dhe KI191/18).
47. Si përfundim, Gjykata konsideron se kërkesat e parashtguesve nuk dëshmojnë se procedurat në gjykatat e rregullta kanë shkaktuar shkelje të të drejtave të tyre të garantuara me Kushtetutë, përkatësisht nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejt Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrotjtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, nenin 6 të KEDNJ-së ose nenin 15 të DUDNJ-së.
48. Prandaj, Gjykata arrin në konstatim se kërkesat e parashtguesve janë qartazi të pabazuara në baza kushtetuese dhe duhet të deklarohen të papranueshme, në bazë të rregullit 39 (2) të Rregullores së punës.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të nenit 113.7 të Kushtetutës, të nenit 20 të Ligjit dhe të rregullave 39 (2) dhe 59 (b) të Rregullores së punës, më 23 korrik 2019, njëzëri

VENDOS

- I. TË DEKLAROJË kërkesën të papranueshme;
- II. T'UA KUMTOJË këtë vendim palëve;
- III. TË PUBLIKOJË këtë vendim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit;
- IV. Ky aktvendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Bekim Sejdiu

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi